

**Návrh zadání na
vypracování komplexní a
průřezové studie reflektující
koncept biopaliv ČR**

Obsah:

1	Úvod	3
2	Studie.....	3
2.1	Paradigma studie.....	3
2.2	Obecné vymezení předmětu studie	4
2.3	Konkrétní vymezení předmětu studie	4
2.3.1	Dosahování deklarovaných cílů.....	4
2.3.1.1	Snížení dovozu ropy do EU, resp. ČR	4
2.3.1.2	Tvorba nových pracovních míst	4
2.3.1.3	Snížení emisí CO2	4
2.3.1.4	Zvýšení energetické bezpečnosti.....	5
2.3.1.5	Podíl biosložky v palivech v EU	5
2.3.2	Náklady biopaliv	5
2.3.2.1	Cena motorové nafty a benzínu	5
2.3.2.2	Investice do biopaliv	5
2.3.2.3	Biopaliva jako faktor ekonomické krize.....	5
2.3.2.4	Biopaliva jako faktor zdražování potravin	5
2.3.2.5	Vedlejší škody biopaliv	6
2.3.3	Prognóza biopaliv	6
2.3.3.1	Cena motorové nafty a benzínu v prognóze.....	6
2.3.3.2	Investice do biopaliv v prognóze	6
2.3.3.3	Biopaliva jako faktor zdražování potravin v prognóze.....	6
2.3.3.4	Podíl biosložky v palivech v EU v prognóze	6
2.3.3.5	Náklady a výnosy opuštění konceptu biopaliv	6
2.3.4	Doporučení pro biopaliva	7
2.4	Výběrové řízení na dodavatele studie.....	7

1 Úvod

Evropská unie si v roce 2003 stanovila, že v roce 2020 budou automobilová paliva obsahovat 10% biosložky. Deklarovanými důvody pro toto opatření bylo:

1. Snížení dovozu ropy do EU
2. Tvorba nových pracovních míst
3. Snížení emisí CO₂
4. Zvýšení energetické bezpečnosti

V ČR tak výrobci paliv od roku 2007 tyto složky povinně přimíchávají. Od 1.6. 2010 je tento podíl 4,1 % pro benzín a 6,0 % pro naftu.

V posledních letech byla zpochybněna celá řada předpokladů, které stály u zrodu koncepce biopaliv. Za všechny uveďme jen hypotézu globálního oteplování v korelaci s produkcí CO₂. Biopaliva jsou také předmětem kritiky z mnoha stran. Mnohé studie poukazují na následující problémy:

1. Biopaliva jsou zbytečným okrádáním motoristů
2. Biopaliva zásadně zvýšila cenu potravin
3. Biopaliva produkují více CO₂ než fosilní paliva
4. K výrobě biopaliv je třeba více fosilních paliv než kolik se vyrobí
5. Biopaliva nesnížily závislost na ropě
6. Biopaliva poškozují motory
7. Nebyla vytvořena žádná nová pracovní místa
8. Rovnováha v krajině byla narušena pěstováním biopalivových monokultur
9. Investice do biopaliv jsou neefektivně vynaloženým kapitálem
10. Biopaliva prohlubují ekonomickou krizi

Je možné, ba velmi pravděpodobné, že všechny z výše uvedených argumentů proti biopalivům jsou pravdivé. Dokonce i někteří významní environmentalisté jako je Hnutí Duha prosazují, aby: *„Evropské státy vyškrtly z připravované legislativy závazek, že nahradí 10 % ropy biopalivy. Je předčasný a nadělá více škod než užitku.“* Přesto koncept biopaliv není opouštěn nebo revidován. Naopak do roku 2020 je plánováno zdvojnásobit objem biopaliv. Státní orgány by měly reflektovat novou situaci. To se však neděje. Jedním z hlavních důvodů je skutečnost, že neexistuje komplexní, průřezová studie, renomovaného pracoviště či společnosti, která by odpověděla na výše uvedené otázky a byla podnětem pro diskusi o biopalivech.

2 Studie

2.1 Paradigma studie

V posledních letech byl rozšířen názor, že existují „veřejné statky globálního charakteru“. Jde o jakési nezpochybnitelné celoplanetární společné zájmy každého jednoho obyvatele Země ba i všech zvířat. Cosi výsostně dobrého a fatálně důležitého o co stojí usilovat za každou i sebevyšší cenu. Mezi tyto „veřejné statky“ rozhodně patří přesvědčení o nežádoucnosti globálního oteplování a o užitečnosti snižování produkce CO₂. Jakkoliv by mohlo být mírné trvalé oteplení pro českou kotlinu spíše přínosem, je skandální tento názor vůbec veřejně vyslovit. Studie by však neměla tato přesvědčení vyvracet a ani s nimi polemizovat. Studie by se měla v zásadě pouze soustředit na otázku, kolik nás tato „přesvědčení“ stojí.

2.2 Obecné vymezení předmětu studie

Studie by se měla zabývat především situací v ČR. Měla by se věnovat především biopalivům používaným v dopravě. Měla by zejména zhodnotit pětileté období používání biopaliv v ČR. Měla by posoudit náklady těchto opatření a dosažení deklarovaných cílů. Měla by formulovat doporučení k budoucnosti biopaliv v ČR.

2.3 Konkrétní vymezení předmětu studie

Studie by se měla zabývat především analýzou následujících dílčích předmětů studie. Pokud by zpracovatel studie považoval toto vymezení za nedostatečné je možné dílčí předměty studie rozšířit.

2.3.1 Dosahování deklarovaných cílů

2.3.1.1 Snížení dovozu ropy do EU, resp. ČR

Vypracujte graf zobrazující objem dovozu a spotřeby ropy a ropných paliv používaných paliv v jednotlivých letech od roku 2000 do současnosti. Pokuste se vytvořit graf objemu dovozu, který by zohlednil zvýšení či snížení tohoto objemu v závislosti na hospodářském růstu nebo útlumu ČR a vlivy kurzové a fiskální. Případně zohledněte další vlivy nesouvisející přímo se zavedením biopaliv. Pokuste se odpovědět na otázku, zda měla či mají biopaliva vliv na trh s ropu a ropnými deriváty. Popište tento vliv.

Uvedte, jak se fosilní paliva a zejména ropná paliva podílejí na výrobě biopaliv v ČR. Odhadněte, kolik fosilních paliv bylo spotřebováno k výrobě biopaliv v ČR za jednotlivé roky. V případě dovážených biopaliv odhadněte obdobné parametry výroby. Pokuste se odpovědět na otázku, zda při výrobě biopaliv není spotřebováno více fosilních paliv, než kolik je jich vyrobeno.

Na základě analýzy odpovězte na otázku, zda bylo dosaženo deklarovaného cíle a skutečně došlo ke snížení dovozu ropy.

2.3.1.2 Tvorba nových pracovních míst

Jaký podíl má dovoz biopaliv na celkové spotřebě v ČR. Uvedte graf popisující tento vývoj od zavedení biopaliv. Jaký je vývoz z ČR. Uvedte graf popisující tento vývoj od zavedení biopaliv. Odhadněte, kolik bylo vytvořeno pracovních míst přímo souvisejících s biopalaivou. Odhadněte, kolik bylo zrušeno pracovních míst přímo souvisejících se zavedením biopaliv. Odhadněte, nakolik došlo v pěstování biopaliv pouze k přesunu pracovních míst z pěstování tradičních plodin a z chovu zvířat.

Na základě analýzy odpovězte na otázku, zda bylo dosaženo deklarovaného cíle a skutečně došlo k tvorbě nových pracovních míst.

2.3.1.3 Snížení emisí CO₂

O kolik byly sníženy emise CO₂ od zavedení biopaliv. Popište výrobu biopaliv v podmínkách ČR. Jaká je „uhlíková stopa“ této výroby. Jaká je spotřeba

umělých hnojiv a dalších chemikálií. Jaká je produkce dalších skleníkových plynů. Presentujte energetickou bilanci výroby. Porovnejte produkci CO₂ při pohonu spalovacího motoru při použití biopaliv a klasických paliv.

Na základě analýzy odpovězte na otázku, zda bylo dosaženo deklarovaného cíle a skutečně došlo k snížení emisí CO₂.

2.3.1.4 Zvýšení energetické bezpečnosti

Posudte, jak byla zvýšena energetická bezpečnost ČR s ohledem na diverzifikaci zdrojů, diverzifikaci geografickou a diverzifikaci tranzitní.

Na základě analýzy odpovězte na otázku, zda bylo dosaženo deklarovaného cíle a skutečně došlo ke zvýšení energetické bezpečnosti.

2.3.1.5 Podíl biosložky v palivech v EU

Uveďte, jak se jednotlivým státům EU daří a dařilo naplňovat platnou legislativu EU zejména v oblasti automobilových biopaliv.

2.3.2 Náklady biopaliv

2.3.2.1 Cena motorové nafty a benzínu

Vypočtete na základě provedené analýzy, o jakou částku se průměrně v jednotlivých letech od zavedení biopaliv v ČR zvyšuje cena motorové nafty a benzínu v přímé souvislosti s přimícháváním biopaliv. Vypočtete celkovou sumu, o kterou motoristé zaplatili více oproti tankování paliva bez biopaliv v jednotlivých letech. Vypočtete sumu, o kterou průměrný motorista zaplatil více oproti tankování paliva bez biopaliv v jednotlivých letech. Vypracujte grafy zobrazující zjištěné hodnoty v jednotlivých letech.

2.3.2.2 Investice do biopaliv

Na základě analýzy odhadněte, jaké celkové investice byly celkem v ČR realizovány v přímé souvislosti s biopalivy. Posudte efektivitu těchto investic. Uveďte a charakterizujte hlavní hráče na tomto poli. Uveďte hlavní investory.

2.3.2.3 Biopaliva jako faktor ekonomické krize

Na základě analýzy odhadněte, jak se zavedení biopaliv podílí na příčinách a vývoji ekonomické krize v ČR. Zasadte vývoj v ČR do kontextu vývoje v Evropě a ve světě.

2.3.2.4 Biopaliva jako faktor zdražování potravin

Na základě analýzy odhadněte, jak se zavedení biopaliv podílí a podílelo na vývoji cen potravin v ČR. Zasadte vývoj v ČR do kontextu vývoje v Evropě a ve světě. Presentujte příslušné grafy.

2.3.2.5 Vedlejší škody biopaliv

Na základě dostupných informací se pokuste odhadnout, zda a případně jak poškozují palivovou soustavu spalovacích motorů. Na základě dostupných informací se pokuste odhadnout, zda a případně jak narušuje pěstování biopalivových monokultur rovnováhu v krajině. Na základě dostupných informací se pokuste odhadnout, zda pěstování biopalivových monokultur má měřitelný vliv na zdravotní stav populace v ČR. Uveďte případné další škody, které biopaliva způsobují. Případný výčet argumentačně doložte.

2.3.3 Prognóza biopaliv

2.3.3.1 Cena motorové nafty a benzínu v prognóze

Odhadněte na základě provedené analýzy, o jakou částku se průměrně v jednotlivých letech v ČR bude zvyšovat cena motorové nafty a benzínu v přímé souvislosti s přimícháváním biopaliv za předpokladu kontinuálního zvyšování podílu biopaliv tak, aby v roce 2020 automobilová paliva obsahovala 10% biosložky. Odhadněte celkovou sumu, o kterou motoristé zaplatí více oproti tankování paliva bez biopaliv v jednotlivých letech. Vypracujte grafy zobrazující zjištěné hodnoty v jednotlivých letech.

2.3.3.2 Investice do biopaliv v prognóze

Na základě analýzy odhadněte, jaké celkové investice bude třeba celkem v ČR realizovat v přímé souvislosti s biopalivy tak, aby v roce 2020 automobilová paliva obsahovala 10% biosložky. Posuďte předpokládanou efektivitu těchto investic. Odhadněte, o kolik by bylo třeba zvýšit plochu, na které by bylo třeba pěstovat biopaliva za předpokladu soběstačnosti ČR v produkci biopalivech.

2.3.3.3 Biopaliva jako faktor zdražování potravin v prognóze

Na základě analýzy odhadněte, zda a v jakém rozsahu dojde ke zdražení potravin za předpokladu, že v roce 2020 automobilová paliva budou obsahovat 10% biosložky. Presentujte příslušné grafy.

2.3.3.4 Podíl biosložky v palivech v EU v prognóze

Na základě analýzy odhadněte, jak se jednotlivým státům EU bude dařit naplňovat platnou legislativu EU zejména v oblasti automobilových biopaliv. Odpovězte na otázku, zda má EU dostatek zemědělské půdy, aby mohlo být dosaženo v roce 2020 cíle, že automobilová paliva budou obsahovat 10% biosložky?

2.3.3.5 Náklady a výnosy opuštění konceptu biopaliv

Na základě analýzy odhadněte náklady a výnosy částečného a úplného opuštění konceptu biopaliv v ČR.

2.3.4 Doporučení pro biopaliva

Formulujte svá doporučení pro vládu ČR v oblasti biopaliv. Zpracujte varianty pro základní scénáře:

A. Zachování stávajícího konceptu biopaliv

B. Částečné opuštění stávajícího konceptu biopaliv

C. Úplné opuštění stávajícího konceptu biopaliv.

2.4 Výběrové řízení na dodavatele studie

Je zcela evidentní, že studie bude průřezovou studií, která bude vyžadovat zapojení pracovišť či odborníků z několika oborů. Právě míra odbornosti těchto odborníků či pracovišť by měla být klíčovým kritériem výběru dodavatele této studie. Dalším klíčovým kritériem by měla být odbornost či prestiž pracoviště, které bude zaštiťovat jako zhotovitel provedení předmětné studie. Je opět evidentní, že bude-li studii provádět zhotovitel bez patřičné reputace, bude tím zpochybněna i vlastní studie. Z tohoto důvodu by cena provedení studie neměla být zásadním kritériem výběru.

V průběhu práce na studii se mohou objevit skutečnosti, které se v zadání nepředpokládají, proto by smluvní podmínky měly obsahovat i ustanovení, které zhotoviteli ukládá i tyto skutečnosti dále rozpracovat a dostatečně zohlednit. Na druhé straně velmi konkrétní zadání studie při řešení takto komplexního a složitého problému by mohlo vést k zbytečně velikému detailu rozpracování ve všech oblastech. Pro tento případ by naopak smluvní podmínky měly obsahovat ustanovení, které zhotoviteli umožní částečně opustit zadání, tam, kde to bude účelné.